

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Cvrati Ad Praxim, Præcipve Circa Repentina, & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Mogvntiæ, D.MC.X.

Cap. X. De Matrimonio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42233

DE
MATRIMONIO.

CAPVT DECIMVM.

1. *VERITVR. Quot* *Requisita*
requirat Concil. *à Conc. Tri.*
T. identinum sess. *pro matris-*
24. c. p. de reform. *monio.*
 matrimonii, pro

matrimonio? *R. sp.* Inter cætera re-
 quirere Denunciationes, quas vult
 esse tres faciendas diebus tribus fe-
 stiuus continuis, in vnoquoque vnâ:
 & Curatus in altero istorum de fi- *Denuncia-*
 ciens, videtur peccare mortaliter, *tion quot*
 quia non obseruat graue præceptũ *& qualesq.*
 Concilii, licet in aliquo illorum ex-
 cusetur à doctoribus, vt dicetur in-
 fra, de omittente vnâ denuncia-
 tionem.

2. In denunciationibus Episco- *Quis dispē-*
 pus potest dispensare. Vicarius ge- *sat in de-*
 neralis, sine speciali facultate, non *nunciatio-*
nibus.
 item.

item. Silu. matrim. 6. quæst. 6. not. 2. in fine, elicitur etiam ex dicto loco Concilii, nam ibi Conc. videtur requirere industriam personæ Episcopi.

*Quando
credendum
Vic. iubente
denuncia-
tiones.*

3. *Queritur.* Si Vicarius generalis iubeat Curatum denunciare vna, aut altera vice solum, an Curatus tutò possit credere Vicario ad hoc facultatem factam esse ab Episcopo? *Respon.* Posse, etiamsi Episcopus absit, vel Vicarius ipse paucis diebus antè interrogatus à Curato, an posset in numero denunciationum dispensare, respondisset non posse: quia rationabiliter Curatus potest credere, factam ab Episcopo postea facultatem Vicario dispensandi per epistolam.

*Interpolla-
tio denun-
ciationum.*

4. *Queritur.* Quale peccatum sit interpollare denunciationes? *Resp.* Esse, qui putent esse mortale sine causa, quia sit præceptum in re graui. Omittere verò vnam esse solum

solum veniale vult Rebello de obligat. lib. 2. q. 7. sect. 2. num. 10. Omittere verò eas sine causa erit mortale, cum sit mortale interpolare quod est minus.

*Remissio
denuncia-
tionum qua-
le peccatū.*

6. *Quæritur.* An si Curatus ex causa, puta facta vna denunciatione, & detecto impedimento, interpolleret denunciations, postea superata difficultate, num. sufficiat vt faciat duas omissas, an debeat facere omnes tres? *Respon.* Et credo sufficere, si faciat duas omissas, quia quod denunciations sint continuæ, Concil. ibi præcipit, ne fraus in eis faciendis adhibeatur: at in casu nostro videtur cessare omnis ratio fraudis. Porro quando impedimentum inter contrahētes est clarum, possunt fieri antè, & post obtentam dispensationem, sed congruentius fiunt post. Silu. dist. 28. q. 2. art. 2. conc. 3.

*Denuncia-
tiones inter-
ruptæ quā-
do re assu-
muntur.*

*Quomodo
fiant de-
nunciatio-
nes quando
impedi-
mentum
adeſt.*

7. *Quæritur.* An Curatus, qui scit Curatus
contra

*per se fidem
quæ a non
subdito.*

contrahentem alterius Curæ, teneatur ipse ab isto contrahente fidem quærere, vel sufficiat per alios notificetur hoc impedimentum?
Respond. Per se teneri, & ita praticari.

Bona practica est non facere denunciationes, nisi habito consensu sponsi, & sponsæ, vel parentum illorum, aut saltem illorum, qui eorum curam gerunt, quia ita multa inconuenientia euitantur. Si tamen in tua Cura fuerit consuetudo diuersa, quæ ab Episcopo non fuerit improbata, illam observa.

In quibusdam locis, cum sunt denunciationes faciendæ alicuius, qui antea matrimonio fuerit copulatus, prius probatur esse solutum, deinde denunciationes fiunt. Fortè est superfluum, cum per denunciationes omnia saluentur. Sed nec superfluum, cum secundum legitimam consuetudinem loci, scemina

est

est vidua, sed non contrahens, cui debetur benedictio ratione consuetudinis in illo loco vigentis. Sed vide n. 48.

8. *Queritur.* Vbi denunciationes sint faciendæ? *Respon.* Con- *Renuncia-
tiones ibi
fiant.*
ibi velle faciendas esse in Ecclesia in Missa. Consuetudo interpreta-
tur in parochia sponsi, & sponsæ, si sint diuersarum parochiarum.

Si verò alter contrahentium, sit quidam alterius Cura, sed de nouo sit factus habitator illius Cura, emptæ domo, & eam inhabitante, in qua Cura denunciationes fiant? Respon. Observandas constitutiones Episcopi, quæ si non adsint, ita posset agi. Faciendas quidem denunciationes ibi, sed & faciendas in priori parochia habitationis istius.

Si autem faciendæ sint denunciationes illius, qui nunc est vir, & habitator in tua cura, sed cum illuc venit erat septennio minor? Credo tunc posse

te facere eas, quia si non contraxit post aduentum in tuam parochiam, nec potuit contraxisse ante non solum matrimonium, sed nec sponsalia de futuro, per impotentiam ætatis, & ita potest tuiò contrahere, & tuiò possint ibi denunciationes fieri.

*An fiant in
alia Eccle-
sia à cura-
to.*

9. *Quæritur.* An si in oppido sit nisi vnica parochia, & in die festo populus confluat ad aliam Ecclesiam, quia ibi de consuetudine talis festi dicitur Missa Parochialis, an ibi denunciationes fieri possint? *Resp.* Posse, quia saluatur mens Concilii de denunciationibus faciendis, quæ est, vt paræci eas audiant.

*In qua mis-
sa fiant de-
nunciatio-
nes.*

10. *Quæritur.* An si in parochiali, maximè oppidi, sint duæ missæ debeant denunciationes in vtraq; fieri, vel an sufficiat fieri in alterutra? *Resp.* Et videtur dicendum obseruandam consuetudinem: Communiter faciendæ sunt in ea quæ habet rationem parochialis, puta quia.

quia in ea solent fieri, siue sit prima, siue secunda: Certum præterea est, non esse faciendas extra Ecclesiam; Nec in Ecclesia, sed priuatè: nec in Ecclesia, sed extra Missam (etiã si in vesperis, aut publica concione) quia Conc. explicat in Missa faciendas.

II. *Queritur.* An Curatus auctoritate propria possit celebrare matrimonium sine denunciationibus?

Denunciations quando dimittat Curatus.

Resp. Dictum esse supra num. 1. & 2. regulariter non posse. Poterit tamen, cum aliqua vrigens, & grauis causa adfuerit. Sot. dist. 28. quæst. 2. artic. 2. concl. 3. talis erit. Cum quis est in articulo mortis, & vt relinquat malum statum peccati, contrahit cum concubina, tunc facto matrimonio denunciations faciendæ. vide infra nu. 37. Item quando si in deprædatione ciuitatis, qui essent coniuges, saluarentur. Item si concubinarij iter facientes deprehen-

prehenderentur esse tales, & periclitarentur. Item si alter volens contrahere impediatur à cognato, ut interim magna hæreditate fruatur. Item si esset utile multum, ex tempore duos coniungi, qui elapso tempore impedirentur. Hæc tamen omnia sunt intelligenda, quando nec Episcopus, nec Vicarius potest adiri. Navar. cap. 16. num. 37. Et si non datur tempus recurrendi ad Episcopum, aut Vicarium celebrato matrimonio, eos de facto admoneas.

Dies festus 12. *Quæritur.* Quid intelligendum nomine diei festi, in quo denunciationes sunt faciendæ? *Resp.* Intelligendos festos ex præcepto, & consuetudine, & etiam ex devotione, etiam si non servetur festus, nisi usque ad meridiem: quia cum Concilium non distinguat; nec nos distinguere debemus; & in omnibus saluatur mens Concilii, quæ

quæ est vt denunciationes fiant tempore, quo audiantur à populo, & his diebus populus potest audire, quia ad Ecclesiam confluit. Sic doctissimi Romæ consulti.

13. Quæritur. *An matrimonium statim post denunciationes faciendū seu celebrandum?* Resp. *Ferdinandus Rebello de obligationibus 2. p. lib. 4. in additionibus num. 8. ex decreto Cong. Conc. celebrandum infra quatuor menses post denunciationes, aliàs denunciationes iterum faciendas. Tu tamen vide an in tuo Episcopatu sit ne alia consuetudo scita, & tolerata ab Episcopo, & eam tutò potes obseruare. Sed & prudenter in aliquibus Episcopatibus cauetur, non celebrari matrimonium eadem die, qua ultima denunciatio finitur, vt reuelans non eludatur angustia temporis.*

14. Quæritur. *An Curatus proprius sit necessarius pro matrimonio?* Resp. *Curatus proprius necessarius.*

Resp. *Necessarium ex Conc. ibi. Rationabilis habitus alterius parochi non valet, bene valeret, si facta fuisset facultas generalis exercendi omnia spectantia ad officium parochi. Rebel. in addit. ibi lib. 4. p. 2. num. 62. Facultas hac debet esse in scriptis, ad probationem; Idem 2. p. lib. 2. q. 8. v. 1.*

Non est necesse Curatum esse Sacerdotem, licet bene pro danda nuptiali benedictione, ideo si Curatus adhuc non sit Sacerdos, poterit ipse celebrare, dummodo, adde, non utatur stola, & benedictionem Sacerdoti delegare. Idem ibi nu. 2.

Curatus est aptus, etiam si ab Episcopo, vel eius Vicario interdictum fuerit illi non assistere certo generi personarum, si iisdem astiterit. Rebel. 2. p. de oblig. in addit. 4. lib. Curatus suspensus ab officio vel excommunicatus non toleratus, est aptus. Idem 2. p. lib. 2. quest. 8. num. 9. licet peccet: Idemmet Curatus potest aliter Sacer-

Sacerdoti dare licentiam assistendi. tenet Rebel. ibi, licet etiam afferat contrariam opinionem. ibi n. 9. Hanc eandem facultatem potest dare Vicarius perpetuus, & amouibilis Curati. Idē ibi n. 8. & in addit. lib. 4. n. 67.

15. *Queritur. Vbi celebrandum Vbi fiat matrimonium? Respon. Concilium matrim.* ibi præcipere vt fiat in facie Ecclesiæ. Consuetudo est in parochia sponsæ, potest etiam fieri in parochia sponsi, si sponsa ad eius domum descendit ex Cong. Concilii Rebell. in addit. 4. lib. 2. p. num. 34. Nau. in noua editione c. 25. n. 144. *Potest etiam celebrari domi, Idem ibi ex eadem Congregatione. n. 14. Et Ordinarium non posse prohibere, idē ibi habet ex eadem Congreg. num. 16. Hortandus tamen ad celebrandū in Ecclesia. Tu dic celebrandum iuxta consuetudinem loci scitam, & approbatam ab Ordinario, à qua ipso in cōsulio non discedas, quia posses puniri.*

S An

An Curat. 16. *An verò, qui contra commu-*
peccet mor- *nem consuetudinem legitimam iun-*
taliter con- *gendi in Ecclesia, hoc ageret domi-*
iungens do- *sine causa, peccaret mortaliter? Resp.*
mi. *Rebel. de oblig. 7. p. l. 2. q. 7. sec. 2. n. 11.*

Et distinguit esse mortale, ubi per E-
piscopum ita est præceptum, alias
mortale non est.

An Curat. 17. *Quæritur. An Curatus in ali-*
in aliena *ena parochia possit iungere suos ma-*
parochia *rimonio, etiam sine licentia parochi*
iungat su- *loci? Resp. Rebel. 2. p. lib. 2. quæst. 8.*
os. *num. 5. posse. Et citat Nau. ex decre-*
to dictæ Congregationis. Ideo potest
per Sacerdotem subrogatum, licet
ab Episcopo non approbatum; non
autem hoc potest diaconus, aut illo in-
ferior, cum Concilium requirat Sa-
cerdotem. Observa leges tui Epi-
scopi.

18. *Quæritur. An Curatus hoc*
possit etiã in alieno Episcopatu? Res.
Quid in a- *Videri dicendum posse, cum per*
lieno Epi- *hanc actionem nullius iurisdictionis*
scopatu *violatur.*
possit.

violetur, & nulli fiat iniuria. Prudenter tamen aget Curatus, si isto privilegio non utatur, nisi urgente causa, quia posset incidere in vexationem. Observa semper leges tui Episcopi, & consuetudinem legitimam.

19. *Queritur.* Si aliqui contrahere volentes, & timentes impedimentum abeant in alienum locum, an Curatus illius loci, possit, *An Curat. alienus de scientia proprii possit conu-* delicta tamen Curati istorum, *gere.* contrahere volentium, eos coniungere? *Respo.* Rebel. 2. p. lib. 2. quæst. 8. num. 5. posse, & probat ibi contra Nau. citatum ibi. Tu tamen non assistas, nisi ad Episcopum re prius delata.

20. *Queritur.* Qualis debeat esse *Resistentia* se assistentia parochi, vel alterius de *parochi* illius licentia assistentis? *Respond.* *qualis.* Rebell. in addit. 4. lib. num. 51. Debere esse talem, ut appareat à contrahentibus hac de causa adhibitus fuisse, nimirum, ut audiat,

S 2 vel

vel videat, & aduertat quid fiat.

*Curatus
quo habitu
assistat.*

21. *Queritur.* Quo habitu assistat Curatus? *Respond.* Habitu ab Episcopo præscripto; si nullus præscribitur, ordinario in loco, iuxta laudabilem consuetudinem. Sine talari veste saltem non assistere laudabile non videtur.

De modo bono practicandi matrimonium vide c. 12. n. 40.

*Testis pro
matrimonio.*

22. *Queritur.* An, & quo testes requirantur pro matrimonio? *Resp.* Requiri duo, aut tres per Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 1. de reformatione matrimonii. Communiter sunt duo. Obserua consuetudinem loci, saluo tamen numero duorum. Aptus est pater, mater, & quilibet cognatus, etiam infamis testificari prohibitus. Rebel. 2. p. lib. 2. quæst. 8. num. 8. Item fœmina. Silu. testis, quæst. 1. not. 2. Ineptus est mente captus, Ebrius, Furiosus dum non habet lucida interualla, & Infans. Rebel.

Rebel. ibi. Praxis. Adhibe si potes, maximè matrimonio litigioso, testes omni exceptione maiores: nam licet omnis testis sit aptus, vt est dictum, tamen si adhibiti fuerint patientes exceptionem, poterunt excipi. Debent autem testes adhiberi simul, dum consensus exprimitur per contrahentes, non successiue. Idem ibi & debent adesse taliter, vt aduertant sensu, & intellectu quid agatur. Idem ibi.

23. *Queritur.* An aliqua ætas requiratur in teste? *Respond.* Rebel. ibi. Ad sufficientiam pro validitate matrimonii requiri talem ætatem, quæ habeat vsum rationis, Ideo ad cautelam pro matrimonio litigioso, quære maiorem decimo quarto anno, quia talis non potest excipi. Silu. impubes, & testis, loco dicto.

24. *Queritur.* Ex dictis conditionibus Concilii, quæ sint necessariae

Matrimonii quando nullum.

riæ absolute, ita ut si deficient matrimonium sit nullum? *Resp.* Testes, & præsentia Curati, ut est dictum. Si quis tamen inualidè contraxisset, ob defectum consensus, vel cum impedimento dirimente, obtenta dispensatione sat erit, iterum consentire, sine Curato, & testibus. Rebel. lib. 2. de matr. q. 9. num. 5.

*Tēpus ma-
trimonii.*

25. *Queritur.* Quo tempore sit celebrandum matrimonium? *Resp.* Omnes, omni tempore posse celebrari, benedictio tamen nuptialis, & solemnitas nuptiarum prohibentur à Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 10 de reform. matrim. ab Aduentu Domini, usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum, usque ad octauam Paschatis inclusivè. Prohibetur verò hoc tempore benedictio nuptialis, quæ datur cum sua Missa, & traditio sponsæ in domum sponsi cum conui-

coniuvis, & signis lætitiæ. Silu. ma-
 trim. 7. q. 2. not. 5. Nau. cap. 22. nu.
 71. Caiet. matrim. c. 2. & verb. nu-
 ptia. Absque verò solemnitatibus
 licita est traductio; quidam tamen
 citati à Silu. ibi negant. Igitur con-
 siderandum est, vt benè notat Sil.
 ibi, si in loco prohibeatur sola tra-
 ductio sine solemnitatibus, quia
 tunc sponsa non poterit traduci,
 etiam absque solemnitatibus. Re-
 bell. lib. 3. de matrim. quæst. 18.
 nu. 2. vult requirendam licentiam
 Episcopi: Quod credo intelligen-
 dum, vbi sine licentia non traduci-
 tur sponsa, quia vbi traducitur
 absque licentia, sciente, & toleran-
 te Episcopo, non erit necessaria li-
 centia, tali consuetudine cum ob-
 tinente contra canonem prohibē-
 tem talem traductionem. Aduerte
 tamen, quod quando querenda est
 licentia Episcopi, pro volentibus
 contrahere tempore prohibito,

ut est dictum, intelligendum esse, exceptis in casibus dictis supra nu. 11. necessitate excusante.

Quando incipiat tempus.

26. *Queritur.* Quando incipiat dictum tempus? *Resp.* Silu. ubi supra, Incipere à principio noctis præcedentis, quo est pulsata Auemaria: Vel à media nocte, Vel à mane diei, in quo incipit tale tempus. Probabilius iudicat incipere, vel in sero, vel in media nocte præcedenti; tandem concludit standum cōsuetudini. Hoc tene, & qua hora incipit ea desinit.

An tempore vetito licite relicta quia tradita alienis sponsa.

27. *Queritur.* An qui solemni-
ter traduxit sponsam, verbi gratia,
dominica quinquagesimæ, possit
dominica, sequenti, quæ erat pri-
ma quadragesimæ, ubi est talis mos,
facere multa lætitiæ signa pertinen-
tia ad traductionem solemnem
sponsæ, & tamquam illius finem?
Resp. Si consuetudo sit scita, & tole-
rata ab Episcopo, posse; si contra-
rium,

rium, non posse. Curatus tamen euellat corruptelas istas, sed utatur dexteritate.

28. *Queritur.* Qua hora sint facienda matrimonia? *Respond.* Obserua consuetudinem legitimam loci. Vbi nihil est determinatum, hora conueniens est matutina, quia tunc potest dari benedictio, quæ datur cum Missa: Et etiamsi non daretur benedictio, est hora conueniens honori Sacramenti.

29. Quid si spirante termino, in quo potest fieri matrimonium, inter celebrationem matrimonii, & emergat casus dubius, & non detur tempus consulendi peritum, nec studendi, quid agendum? *Respond.* Si dubietas est de gradu prohibito, vel de re, quæ sit contra substantiam matrimonii, non celebrandum matrimonium: Si est de re, quæ non sit de substantia, considera, & age, quod prudenter in Domino.

S 5 no fa-

no faciendum iudicaueris: Si im-
mineat periculum proprium, vel
alterius differendo celebrationem,
vide an tenearis iure defensionis,
vel correctionis, vt dicitur num. 31.
Et iuxta ibi dicta agas: Si nullo iu-
re teneris, implora brachium coa-
ctiuum Episcopi, vel seculare. Sæ-
pè etiam iuuat in similibus repen-
tinis ineuitabilibus, aliquo inge-
niosomodo declinare. Prudentia
docet.

*Testes quot 30. pro impedi-
endo ma-
trimonio.* *Quaritur.* Quot testes requi-
runtur ad impediendum matri-
monium? *Respon.* Sufficere vnum
affirmat. Nau. cap. 22. num. 83. De-
bet tamen esse fide dignus, & iu-
ratus. Ideo si eueniat casus, Cura-
tus, vt omnem vexationem fugiat
quam posset incurrere, si vno alla-
to impedimento, postea negaret se
attulisse, & Curatus probare non
posset, & interimpars fluctuaret ira;
ita agat; Mittat reuelantem ad
nota-

notarium, qui reuelationem exci-
piat, & iuramentum exigat: Si hoc
non potest, quia non adsit ibi no-
tarius, faciat reuelationem tradi
scripto. Si nec hoc potest, adhibe-
at in reuelationes duos testes.

Quando tamen aliquis ex sua de-
nunciatione timet scandalum se-
cuturum, etiamsi probare possit,
non tenetur reuelare. Nau. ibi. At
si Episcopi excommunicatio de fa-
cto incutiat contra non reuelan-
tes, qui legitimè impeditur non in-
currit eam. Omnes.

31. Dubium est. An si iste reuelet, *Curatus*
& Curatus (quippe qui prudenti- *sciens im-*
or) videat, si velit ipse factum de- *pedimentū*
tegere, secuturum graue scandalū, *an reuelet*
An ipse teneatur reuelare? *Respond.* *eum scan-*
dalo.

Non teneri reuelare, quia pericu-
lum scandali excusat iuxta Nauar.
vt numero superiori. Si verò non
constat de futuro scandalo, sed
adsit aliqua suspicio? *Resp.* Videri

S 6 dicen-

dicendum reuelationem hanc posse ad tria capita reduci. Vel primo ad caput Defensionis proximi, Vel secundo ad caput, & regulas correctionis fraternæ, Vel tertio ad caput præcepti Ecclesiastici, siue canonum iubentium reuelationem. Si reducatur ad primum, clarum est Curatum teneri defendere proximum lege naturali. Nau. comment. de defensione proximi num. 23. & lege charitatis, & diuina, tanquam Christianum. Omnes enim ad hoc tenemur, cum hac tamen limitatione, quando sua reuelatio alteri prodest, & non noceret ipsi reuelanti, vel noceret alteri tantum, quantum si non defendendo noceret ipsi reuelanti. Nau. ibi num. 25. Et non esset alius reuelaturus, Curato non reuelante. Idem ibi numero 39. deducitur etiam ex nu. 47. Si verò reducatur ad 2. caput correctionis fraternæ, tenetur

tenetur Curatus, & omnis christia-
 nus agere secundum regulas corre-
 ctionis fraternæ, qui notantur à Sil.
 correctio per totum. Nau. cap. 24.
 num. 12. & sequentibus, cum citatis
 ibi. quæ sunt 4. Prima est, quòd sit
 certū partem corrigendam morta-
 liter peccare. Secunda. Quod spe-
 retur emendatio, vel saltem non te-
 neatur deterioratio. Tertia. Quòd
 sit opportunitas. Quarta. Quòd
 commodi fieri possit. Ideo consi-
 derandū scandalum, quòd si timea-
 tur maius scandalū non reuelandū.
 Si autem reducatur ad 3. caput, pu-
 ta quod non detur locus nec defe-
 sioni, nec correctioni, (quod ta-
 men vix est possibile,) nam delata
 re ad Episcopum, & implorato bra-
 chio coactiuo Episcopi, vel seculari
 si Episcopus non adsit, fideiussioni-
 bus omni periculo occurratur,
 Curatus non tenetur vi præcepti
 Ecclesiastici, reuelare cum scan-
 dalo,

dalo, vt proponitur, quia Ecclesia non ligat suis legibus, cum tanto periculo.

Cum quan- 32. *Quæritur. Cum quanto peri-*
to periculo. *culo teneatur reuelare in casu ne-*
reuelandū. *cessaria reuelationis? Resp. Si aga-*
tur de peccato euitando, me teneri
cum periculo vite mee, & rerum
meorum, dummodo iste non peccet
ex malitia. Si agitur de solo damno,
quod communiter videtur posse ad-
esse, puta quod vir cogatur sustine-
re onera matrimony, cum hoc sit
magnum damnum bonorum, & cor-
poris, non teneor cum damno bono-
rum meorū impedire damnum bono-
rum alterius, nec cum damno cor-
poris mei, damnum corporis alteri-
us. Ita omnes.

Minante 33. *Quæritur. Si pater minetur*
grauia Cu- *grauia Curato, si assistat matrimo-*
rato. *nio filii, qui contrahit illo inuito,*
& filius instet de illius celebratio-
ne? Resp. Nullum peccatum esse
matrimo-

matrimonium rationabiliter impedire, nam Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de refor. matr. decernit ne denunciationes fiant, cum probabilis est suspicio, matrimonium malitiose impeditum iri: Et cum prohibeat malitiosè, videtur Concilium concedere posse impediri rationabiliter. Propterea cum nullum sit peccatum rationabiliter impedire, licitum erit patri, impedire matrimonium filii positi sub patria potestate, cum contrahit cum dedecore, vel ignominia patris. Idem poterit mater. Rebel. lib. 2. de matrim. q. 14. num. 8. & 9. Idem credo de tutoribus, & curatoribus, cum & hi curam gerant filiorum. Idem videtur rationabiliter de consanguineis, saltem in vicinioribus gradibus, & cum sint nobiles, & contrahatur cum persona notabiliter eos ignominia afficiente; quia & hæc iniuria iustè ab istis propellitur, impe-

impe-

impediendo matrimonium. Et cum isti possint impedire, tenetur etiam Curatus à celebrando matrimonio supersedere. Porro, quia ista, & similia non sunt adeo repentina, ut omnis prouisio desit, prudens Curatus moneat Episcopum, & iussa exequatur.

Quòd si patre opponente impedimentum rationabile, filius opponat rationabiliorem causam excusantem, puta quod velit contrahere cum ea, cum qua cōtractis sponsalitiis, rem habuit, vel opponat aliam similem causam rationabiliorem? Curatus Episcopum moneat, & iussa exequatur; si hoc, penuria temporis, non potest, assistat, quia sicuti iste filius tenetur hanc ducere, ita Curatus tenetur horum matrimonio adesse.

At si dubium sit, an ratio patris sit rationabilior filii ratione? Assi-
stat,

stat, quia in dubio declarandum est
in fauorem matrimonii. Rebel. ibi.

34. Quid ager Curatus, cui certò *Consensus*
constat sponsum, vel sponsam non *non liber.*
habere consensum liberum? *Resp.*

Non debere assistere tali matrimo-
nio. Sed si antè celebrationem
constitit ei de hoc, & tamen, dum
interrogat de consensu, respon-
dent consentire, rectè poterit cre-
dere, prima opinione relicta, vero
matrimonio consentire. Practica.
Statim atque audierit à fide digno
(quia non est credendum omni-
bus) non adesse consensum liberū,
rem deferat ad Episcopum, qui pro-
videbit. Si instet celebratio matri-
monii, & non datur recursus ad E-
piscopum, Curatus per fidelem
hominem curet intelligere, an cō-
sensus sit liber; si caret isto fidei,
sufficiet vt interroget ipse, (si non
potest secretò) dum celebrat ma-
trimonium, solita interrogatione.

At si

At si dixerint consentire, credat quod dicunt.

An saltem quando dubitat consentiant nec ne, debeat interrogationi ordinariæ, aliquid efficacius addere, puta, sciatis matrimonium debere esse liberum; igitur, si verè consentitis, liberè referre, aut dicere aliud simile? *Respon.* Si non est periculum scandali, posset aliquid addere, maximè si verba artificiosè contexerit: Sed etsi non adderet, non malè ageret, quia benè iudicat, qui iudicat ex allegatis, & probatis, & benè credit, qui credit ut verba sonant, licet de contrario timeat; quia potest credere mutatum prima opinione, & tunc verè consentire, quia in moralibus, ut ait Sot. dist. 7. q. 1. artic. 3. dub. 1. non requiritur euidencia, sed sufficit ratio.

De matrimonio eius, qui antè amentiam dedit consensum, an sit solle-

sollemnizandum post amentiam.
vide capit. 5. num. 6.

35. *Queritur.* Quomodo consensus exprimatur? *Resp.* Per verba, per nutus, & signa, & aliquoties etiam per taciturnitatem puellæ. *Consensus quomodo exprimitur.*
Silu. matr. 2. quæst. 7. satis etiam exprimitur per parentes, vel quasi parentes, vt tutores & similes, si tamen exprimatur ab extraneo, nõ valebit. Rebel. lib. de matr. q. 10. num. 9. Practica. Ego non assisterem matrimonio, nisi aliquo signo ostenderetur consensus: quia quomodo possem probare consensum, nisi ostenderetur signum consensus? Et testes cui nam rei testes essent? Taciturnitatis ne, an consensus? Si consensus, quomodo probarent? Si taciturnitatis, non sunt vocati pro taciturnitate.

36. *Queritur.* Si in actu interrogatorii an consentiant, dum alter nullum omnino signum consensus exprimit. *Quando dissentiunt quid agendum.*

exprimat? *Respond.* Quod non assisterem, vt est dictum. Sed si clarè dicat non consentire? Clarum est, non esse assistendum. Quid ager tunc Curatus? Non disponat renuentem ad consentiendum, sed sinat prouinciam cognatis, vel amicis, interim dum disponitur, habeat se merè passiuè nihil dicendo, sit tamen præsens, ne qui dissentit cogatur minis assentiri, quia metu consentiens nō debet matrimonio coniungi, cum desit consensus, qui debet esse liber. Silu. metus q. 8. An verò Curatus teneatur ad istam assistentiam, vt impediatur consensus illum mericulosus? *Respond.* Cum non videatur ibi futurus alius qui tam benè impediatur, tenebitur lege charitatis, qua liberet pauperem illum ab illa miseria, quæ est magna, videlicet accipere uxorem, & eam coactum alere, si tamen nō
timeatur

timetur ista metus incussio, poterit
abscedere.

37. *Queritur.* Quomodo practi- *Vagabundi*
candum matrimonium vagi? *Resp.* *quomodo*
Non assistendum, nisi prius verita- *coniungen-*
te, (idest eum esse solutum,) co- *di matri-*
gnita, probationibus receptis per *monio.*
testes idoneos iuridicè examina-
tos, & ad Episcopum transmissos,
& habita ab ipso facultate assisten-
di. Ita Conc. Trid. sess. 24. cap. 7. de
refor. matr. Si tamen in tuo Episco-
patu aliter prouisum fuerit, consti-
tutiones obserua. Vagi nomine
Conc. ibi accipit eum, qui vagatur,
& incertas sedes habet. Alii verò
vagabundi, vt qui habent domici-
lium in vno loco, sed etiam habi-
tant alibi, & qui habent domiciliū,
sed nullam habitationem, vt pere-
grini, & viatores, quomodo tractā-
di? Consule Episcopum. Commu-
niter fiunt denunciationes antè
istorum matrimonium in parochia
origi-

originis, & domicilii, & fides transmittitur ad Episcopum, & iussa exequuntur. Obserua placita tui Episcopi diligenter, nam sæpè contingit istos aliam, & fortè plures uxores (si uxores dicendæ sint) alibi habere.

An litera dispensationis necessaria.

38. *Queritur.* Si Curatus sit Vicarius Episcopi, & assistat matrimonio, cui est concessa dispensatio Papalis, & per eum debet expediri, & testes examinati probarunt veritatem narratiuæ, sed ipse oblitus ponere decretum dispensationis, matrimonio illi assistit? *Resp.* Et credo esse validum matrimonium, si non habuit animum contrarium, quia illud assistere in isto, qui potest dispensare, est dispensare, & decretum nihil aliud operatur, nisi quod probationem dispensationis præbet.

Curatus qui scit impedimentum secretum.

39. *Queritur.* Quid agat Curatus, qui scit in confessione secretum impedimentum matrimonii, an tali

tali matrimonio assistat? *Resp.* Si iam præcesserunt denunciationes, & habuit licentiam Ordinarii, assistat: Si nihil horum præcessit, occultè petenti occultè neget, & publicè petenti, annuat Sed si scit, & potest probare, debet eis reuelare, & subministrare probationes, tacendo rem habitam in confessione. Si non potest probare, non tenetur reuelare, nisi credat probabiliter profuturum. Silu. confessio 3. q. 12.

40. *Quæritur:* Quid agat Curatus cum habens votum continentie vel castitatis interrogat, vtrum matrimonium contractum valeat, stante tali voto, cum si Curatus respondeat valere, ille arripiat occasionem peccandi contrahendo, & si dixerit non valere, mentiatur, quod non licet? *Resp.* Nau. cap. 22. num. 73. Esse peccatum respondere affirmatiuè, cū est persona talis, & adest

Quomodo respondendum habenti votum.

& adest talis circumstantia, quod credatur interrogantem occasione arrepturum contraveniendi voto. Silu. verò matr. 7. q. 5. not. 9. ait non esse peccatum, eo quòd iste peccans ex malitia peccet, & per consequens non curandum de scàdalo illo, sed tamen monet prudenter eludendum. Nota tamen, vt in respondendo, solum respondeas quantum sufficiat ad interrogationem, & non plura.

*Quomodo
agendū in
matrimo-
nio, quod
prius fuit
de desti-
natio.*

41. Quæritur. *Quid agat Curatus, cum factis denunciationibus, & nullo impedimento detecto, contrahentes asserant, se prius clandestine, id est sine presentia Curati, vel alterius de eius licentia, contraxisse; an tunc Curatus possit assistere isti matrimonio, cum primum fuerit nulum; & Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de refor. matr. nihil aliud velit, quam huiusmodi contrahentes, esse omnino inhabiles ad sic, & non aliter,*

608.

*contrahendum? Respon. Rem de-
ferat ad Episcopum, & iussa exe-
quatur, nec aliter assistat. Rebel. e-
nim de sponsalib. in additione lib. 4.
num. 70. Ex decreto Congregationis
Concilii videtur requirere placi-*

*tum Episcopi. Nota tamen matri-
monium clandestinum inter pube-
rem, & impuberem, etiamsi sit nul-
lam per Concilium loco dicto, resol-
ui tamen in sponsalia de futuro:*

*Matrimo-
nium clan-
destinum
quando trā-
sit in spon-
salia.*

*Matrimonium verò puberis cum
testibus, sed sine paracho, vel alio de
eius licentia, esse nullum per Conci-
lium ibi, & non resolui in sponsalia,
etiam copula sequuta. Rebell. de
matr. lib. 2. q. 9. nu. 7.*

*42. Queritur. Quid aget Cura-
tus, si contrahentes contrahant cō-
ditionibus appositis? Resp. Si sunt
conditiones turpes, vel impossibi-
les (de quibus abundè Doctores)
non assistat. Si non sunt vitiantes,
etiam non admittat, sed faciat eos*

*Contrahen-
tes cū con-
ditione.*

T

absolutè

434 DE MATRIMONIO

absolutè contrahere. Et si parochus admittat matrimonium vno apponente conditionem, altero verò absolutè contrahente, tenet matrimonium. Rebel. de matr. lib. 2. q. 10. num. 15.

*Forma matrimonii
quænam.*

43. *Queritur.* An formula Ritualis, videlicet ego vos coniungo in nomine patris, & filii, &c. & benedictio adhibenda? *Resp.* adhibēdas, siue aliis verbis iuxta receptū vnius cuiusque prou. ritum. Conc. Trid.

*Matrimonium per
procuratorem
celebratum.*

44. *Queritur.* Ante celebrationem matrimonii celebrati per procuratorem, teneatur videre mandatum mandātis? *Resp.* Non tene-ri. Rebel. de matr. lib. 2. quæst. 4. nume. 2. in fine. Tu non assistas, nisi Episcopo monito, & annu-ente.

*Forma ma-
trimonii
contracti
per Procu-*

45. *Queritur.* *Qua forma utatur Curatus, cum assistit matrimonio contracto per Procuratorem? Resp.* *Utatur forma solita in loco; si de nulla*

nulla constat, utatur ordinaria, ego ratorum ex
vos coniungo. &c. Et nullus est er- parte cura-
ror, quia eo modo, quo contrahit, eo ti.

coniungit; cum autem alieno no-
mine contrahat, etiam alieno no-
mine coniungat. Et posito quod
erraret, non esset curandum, quia
ista non sunt matrimonia essentialia.

46. *Queritur.* Qua forma curabit *Forma pro-
parochus tales Procuratores con- curatoris
trahere? Respond.* Non dari certam contrahen-
formam verborum. Candelab. de tis.
matrimonii ministro cap. 27. prae-
scribit in hunc sensum. Placet ne
Domino N. accipere Bertam in
coniugem, prout tibi procuratori
mandauit cum legitimo mandato.
Et deinde vxori. Et tibi Domina
Berta placet accipere in coniugem
Dominum N. prout tibi N. pro-
curatori legitimo mandauit: & v-
troque annuente, addat Curatus,
Ego vos coniungo in matrimoni-
um &c.

*Prohibenda
in matre
matris.*

47. Curatus omnes nugas aliquando fieri solitas in matrimonio exterminet sensim, sed liberè: sicuti, & eas quæ in translatione sponsæ sapiunt peccatum, de illis verò, quæ possunt in bonam partem accipi, non sit sollicitus.

*Benedictio
nuptialis
cui danda.*

48. *Queritur.* Benedictio nuptialis cui sit danda? *Resp.* Fœminæ tunc solum, quando primò nubit, & nō, cum post viduitatem transit ad secundas nuptias. Silu. nuptialis benedict. q. 2. Nau. capit. 22. num. 83. not. 35. Alii aliter habent, citantur à Silu. ibi. *Si in loco adsit alia consuetudo legitima est seruanda, etiam si sit contra dicta, nam ut notat Rebel. de matr. lib. 3. q. 20. num. 3. de bigamia, seruanda est legitima consuetudo diœceseos.*

*An non
virgo bene-
dicenda.*

49. Si quæris an hoc habeat locum solum, si fœmina sit virgo, an etiam quando sit corrupta, & constat? *Resp.* In ordine ad benedictionem

nem non attendi virginitatem, nec corruptionem, sed solum si nuptiæ ex parte benedicendæ sint primæ, vt ex Silu. & Nauarr. & aliis elic-
tur.

50. *Queritur.* An benedictio sponsæ fieri possit eodem tempore vnico contextu super plures spon-
sas? *Resp.* Posse, quia nullibi con-
trarium cauetur. Datur autem hæc benedictio per Curatū, seu eius Vi-
cariū in Missa propria, & dat eam.

*An benedi-
ctio possit
fieri simul
super plu-
res sponsas.*

51. Curatus sponsæ, vel sponsi, si sponsa transierit ad domum sponsi.
*Rebel. de oblig. in addit. 4. lib. de
marr. num. 78. ex Congreg. Con-
cilii Trid.*

*Benedictio-
nem quis
dat.*

52. *Queritur.* Quomodo reuali-
dandum sit matrimonium nul-
lum, sed contractum coram paro-
cho, & testibus? *Resp.* Si est periculū
scandali in muliere, si viro minaci
impedimentum inualidans reue-
let, tunc mulier dissimulanter per-

*Marrimo-
nium quo-
modo reua-
lidatur.*

T 3

sua deat

suadeat viro, dum beneuolus apparet, vt velit ex tunc habere eam in uxorem, sicut & tunc ipsa acceptat eum in maritum. Vel consule, vt dicat marito, se angī scrupulis quære roget, vt vterque consensum renouet, & ita renouent. Si non adsit periculum scandali Nau. infra ait, faciendum esse, vt est dictum. Qui enim scit impedimentum curer, vt innocens sciat se esse à matrimonio liberum, & prius contractum fuisse inualidum, deinde nouum consensum quærat. Nau. cap. 22. num. 47.

Si verò reualidandum sit matrimonium nullum, & factum sine testibus, & præsentia Curati, non dicitur propriè reualidari, sed oportet denuo contrahere cum sollemnitate (Conc. Trid.) videlicet denunciationibus, testibus, & Curato. In casu verò reualidandi matrimonii minacis prudenter ager

Curat

Curatus, si illum pro consilio ad alium miserit, vt se exoneret à periculo molestiæ.

53. *Quæres*, si infidelis cum coniuge baptizetur, an eorum matrimonium sit reualidandum? *Resp.* Negatiuè, vt tamen euadat Sacramentum, erit necessarius nouus consensus; cætera omittentur. Rebel. de matr. lib. 2. quæst. 6. n. 5. Et credo bonum hos ad hoc hortari, vt fructu Sacramenti fruantur.

54. *Queritur*. Si dominus, qui per procuratorem contraxit, adducta sponsa quærat à Curato ab ipso coniungi, quid agendum? *Resp.* Obseruandas constitutiones Episcopi. Si desunt, annuat Curatus, & præstet omnia, quæ in matrimonio solent præstari, excepta benedictione sponsæ, cum alias est data. Nec hoc erit Sacramentum reiterare, sed ratificare Sacramentum iam validum. Rebel. de matrim.

lib. 2. q. 5. num. 10. Decentius est admonitum de validitate primi contractus admittere ad ratificationem, omnibus aliis amputatis.

De libro matrimonii vide capit. 12. num. 40.

*Quando
puerpera
introducenda
in Ecclesiam.*

55. *Queritur.* An puerpera statim à partu introducenda sit in Ecclesiam? *Resp.* Silu. purificatio mulierum, & affirmat. Et nullum est peccatum, etiam antequam solitæ orationes super eam perficiantur, eandem introducere, quia & canes puerpera impuriore non expelluntur ab ecclesia tanto rigore. Vidi observari cum summo rigore, non introduci, nisi absolutis orationibus, sed cogi expectare præforibus, etiam si esset pluvia, & cælum valdè inclemens. Tu introduce, ita tamen age. introductas statim intra ostium Ecclesiæ super easdem genuflexas lege solitas orationes, & dimitte.

Quæ-

36. *Queritur.* An dictæ orationes possint legi domi super puerperā? *An officium puerperæ*

Resp. Posse sed Curatus desuescat *possit fieri domi.* suos; assuescat verò ad honorandam Ecclesiam, & ad accedendum ad eam.

37. *Queritur.* An Curatus, qui statim à partu eius, quæ erat malefici- *Notandum bonum.*

ciata, vocatus est ad recitandas dictas orationes super puerperam, eo quòd, nescio qua ratione moti, domestici existimarent maleficium nō processurum ulterius, si statim à partu dictæ orationes recitarentur, teneatur, vel bene faciat annuere votis petentium? *Resp.* Et dico primò, dictas orationes institutas ob actionem præscriptam, quæ cū habeat adnexum locum, videlicet Ecclesiam, eo ipso, quo extra fiunt, non habent totam suam rationem institutionis; quod tamē cum possit rationabiliter iustificari, puta ad agendas gratias Deo pro beneficio

T s

partus,

partus, poterunt etiam extra Eccle-
 siam ex hoc capite non reprobari.
 Dico secundò, dictas orationes nò
 esse institutas ad maleficia dissol-
 uenda, ideo cum effectus speratus
 sit orationi inconueniens, dictæ o-
 rationes loco, & tempore dicto nò
 videntur conuenire, & per conse-
 quens talis earum vsus videtur po-
 tius abusus. Dico tertio. Si veli-
 mus tenere sententiam Leonardi
 Lessii de iust. lib. 2. cap. 45. n. 45.
 qua affirmat licere nos ponere ali-
 qua, quibus positis expirat, vel de-
 struitur pactum prius diaboli, &
 diabolus desinit nocere, vel certè
 priora signa vim suam amittunt,
 dummodo tamen credatur in acti-
 one, seu positione non concurrere
 actionem dæmonis, vel non sit du-
 bium hanc actionem esse dæmo-
 nis, quia tunc non liceret ea uti, nisi
 cum expressa protestatione, se nol-
 le concurrere cum actione dæmo-
 nis;

nis; Igitur si secundum ista velimus
 tenere, licitum erit in hoc sensu
 prædictas orationes prædicto mo-
 do ad instantiam patientis facere.
 Sed cum illa observatio statim à
 partu sapiat manifestam superstiti-
 onem, nullo modo ego annuerem
 petitioni, cum hoc esset cooperari
 superstitioni. Credo tamen bo-
 num, Curatum adire hanc puerpe-
 ram, & orationibus conuenienti-
 bus pro dissolutione maleficii, &
 præcepto prohibitiuo, vt in flagel-
 lo dæmonum, Exorcismo. 7. facto
 dæmoni curare liberationem.

istius miseræ pati-
 entis.